

СТАНОВИЩЕ

от доц. Даниела Попова, доктор

относно дисертационен труд на Мариана Ангелчева на тема:
„Спортът като средство за социална адаптация на деца, лишени от
родителски грижи ” с научен ръководител доц. д-р Диана
Димитрова, доктор, за присъждане на образователната и научна
степен „Доктор” по професионално направление 7.4 Обществено
здраве

Реформата в грижите за деца в риск стартира през 2000г. Целта ѝ може да се определи в постигане на промяна от един проблемно типизиран подход на дефиниране на нуждите на децата в риск и колективно организиран метод на работа към индивидуализиране и поставяне на най-добрия интерес на всяко дете в основата на социалната интервенция.

Голямото предизвикателство пред всички, които работят по проблемите на децата е да реформират тези институции, като се развиват такива услуги, които да задоволят конкретните потребности на децата, лишени от родителски грижи. Необходимо е чрез държавно делегираните ресурси за домовете да се преобразят услугите по един много по-хуманен, интегриран и модерен подход, прилагаш се в модерната социална работа по света.

Безспорно се доказва ролята на физическата активност и спорта за подобряване качеството на живот на децата в риск, което прави докторският труд актуален и със сериозен принос за практиката.

Докторският труд на Мариана Ангелчева е представен в обем от 170 машинописни страници стандартен текст. Структуриран е правилно в 5 глави.

Глава I представлява литературен обзор, който е доста стегнат, но в него конкретно се разглеждат основните характеристики на децата, лишени от родителски грижи, психо-социалното развитие на детето и влиянието на институционалната грижа върху него. Разглежда се ролята на физическата активност като незаменимо средство за повлияване физическото и социално

развитие на децата. Използвани са 228 литературни източника, само 29 от които на кирилица, отделени в началото на библиографската справка, както е по стандарт. В тази глава научният проблем е разгледан обстойно, анализиран е задълбочено, отразена е депривацията в различните ѝ аспекти, като са включени и коментари, отразяващи собственото мнение на докторантката. Всичко това говори за сериозно вникване в същността на проблема.

Работната хипотеза е конкретно и ясно определена и произтича от анализът на литературните данни.

Целта на докторския труд е точно и ясно формулирана. За постигането ѝ са поставени 6 конкретни задачи.

Изследването е проведено за период от 3 години. Обект на изследването са били 171 деца от домовете за деца, лишени от родителски грижи на възраст от 7 до 14 години, разделени в две групи - спортуващи и неспортуващи.

Методиката на изследването включва: антропометрични изследвания, СТМ и оценка на хранителния статус, изследване нивото на общата физическа активност, изследване на физическата дееспособност. Описано е изследване на социалната адаптация на децата от ДДЛРГ, в което са включени няколко специфични анкети: Анкета за оценка на собствената компетентност, която се провежда индивидуално и отразява следните компетентности:

- Компетентност в познанието
- Компетентност при общуване с връстниците
- Компетентност в извънучебните дейности
- Общо себевъзприятие

Включени са още Анкета за отчитане нивото на социална адаптация, включваща 20 съждения и Анкета за самооценка на качеството на живот. В последната е включен въпросник за състоянието на подрастващите по

отношение на сферите на физическо благосъстояние, емоционално благосъстояние, самочувствие и отношения с приятели и съученици.

Те са подбрани прецизно, актуални са и са предпоставка за правилна оценка и анализ на функционалното и емоционално състояние и промените, настъпващи по време на периода, в който е проведен експеримента.

Анализът на представените функционални резултати е прецизен и задълбочен. Използван е методът на вариационния анализ. Личи умението на авторката да интерпретира научно установените факти. Статистическият анализ е направен прецизно и отчетените резултати са достоверни. Приложени са 59 фигури и 8 таблици.

Представеният труд завършва с формулировка на 7 извода, които са формулирани точно и произлизат от получените резултати, а също и 2 съществени препоръки за практиката.

Като основни достойнства на представения материал могат да се посочат:

1. За първи път у нас е проведено проучване за въздействието на допълнителни извънкласни спортни занимания върху изграждането на умения, подпомагащи социалната адаптация на подрастващите, лишени от родителска грижа.
2. Създаден е нов, систематизиран изследователски подход за оценка на соматичното развитие, състава на телесната маса и хранителния статус при деца, отглеждани в институции от затворен тип, който се базира на световния опит до момента и личното творчество на докторанта.
3. Установи се, че заниманията със спорт в извънучебно време подобряват нивото на физическа активност и физическа дееспособност и спомагат за преодоляване на изоставането в двигателното развитие при институционализираните деца спрямо връстниците им от общата популация.

4. Разработени са препоръки за оптимизиране на двигателната активност, представени, обсъдени и приети на две поредни национални конференции за БСФДРЛ с оглед прилагането им в практиката.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Днес българското семейство се намира в сериозна криза и най-уязвими се оказват децата. Представеният за становище научен материал представлява един завършен дисертационен труд, който, лично за мен е най-ценен с това, че осигурява реалната възможност за подобряване качеството на живот на децата сираци в ДДЛРГ. Проучването е организирано и реализирано с необходимите за целта желание и компетентност.

Това ми дава основание да предложа на Уважаемото научно жури да удостои Мариана Маринова Ангелчева с образователната и научна степен „доктор” в Научно направление 7.4. Обществено здраве, съобразно ЗРАСРБ и правилника на Национална спортна академия.

2.06.2014

София

.....
Доц. Д. Попова, доктор